

На основу члана 5. став 2. Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Службени гласник РС”, број 30/10),

Министар пољопривреде и заштите животне средине доноси

ПРАВИЛНИК

о методама испитивања сорти крмног сирка (*Sorghum bicolor (L.) Moench.*) и суданске траве (*Sorghum sudanense Stapf.*) ради признавања сорте

"Службени гласник РС", број 145 од 29. децембра 2014.

Члан 1.

Овим правилником прописују се методе испитивања сорти крмног сирка (*Sorghum bicolor (L.) Moench.*) и суданске траве (*Sorghum sudanense Stapf.*) (у даљем тексту: сорта) на огледном пољу и у лабораторији, ради признавања сорте.

Методама из става 1. овог члана испитују се одређене битне особине сорте, ради утврђивања:

- 1) различитости, униформности и стабилности сорте (DUS тест);
- 2) боље производне и употребне вредности сорте (VCU тест).

Методе испитивања сорте су скуп поступака и података које предузима, односно прикупља правно лице, предузетник или физичко лице које испуњава услове прописане законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља за вршење испитивања сорте (у даљем тексту: извођач огледа).

Члан 2.

Производна и употребна вредност сорте утврђује се на основу резултата испитивања одређених битних особина сорте које се односе на:

- 1) принос зелене масе;
- 2) принос суве материје;
- 3) квалитет биомасе (садржај сирових протеина, садржај целулозе, садржај неутралних – NDF влакна и садржај киселих – ADF влакна).

Сорта се испитује тако што се битне особине из става 1. овог члана сорте која се испитује упоређују са битним особинама једне или више сорти стандард, у складу са законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља.

Члан 3.

Сорта се испитује у више одвојених огледа на огледном пољу. Оглед чине елементарне парцеле на којима се врши испитивање.

Огледи из става 1. овог члана се изводе по плану „потпуно случајног блок система” у четири понављања, а рандомизација, односно план огледа је исти за све локалитете.

Сорта се испитује на најмање три локалитета који чине мрежу огледа.

Члан 4.

Сорта се испитује на огледном пољу у складу са захтевом за признавање сорте у коме власник сорте, односно његов овлашћени заступник предлаже да се сорта ради испитивања разврста у одговарајући оглед према врсти (крмни сирак, суданска трава) или намени код крмног сирка (за биомасу, биогас).

Сорта разврстана на начин из става 1. овог члана, ради испитивања сеје се са сортом стандард у одређени оглед.

Као сорта стандард одређује се сорта која по својим биолошким и производним особинама има највећу вредност за намену за коју се врши испитивање.

За испитивање на огледном пољу доставља се семе сорте које је испитано на квалитет, здравствено исправно и нетретирано.

Члан 5.

Предусеви на целој површини огледног поља на коме се врши испитивање морају бити одговарајући усеви попут озима жита, махунарке и шећерне репе.

Сорта се гаји у плодореду, на површини где нема дивљег сирка.

Испитивање сорте врши се на земљишту без депресија, добре структуре и плодности, које је пре сетве испитано на присутност земљишних штеточина, а по потреби, изводи се и предсетвено третирање инсектицидима.

Количине минералних ђубрива, време и начин њихове примене, као и остале агротехничке мере примењују се приликом испитивања сорте на огледном пољу тако да буду у складу са највишим нивоом технологије гајења сорте.

Члан 6.

Сорта која се испитује сеје се на површини од 10 m² а чине је четири реда од по 5 m дужине са размаком између редова од 50 cm, размаком биљака у реду од 10 cm (када се сеје суданска трава), односно до 12,5 cm (када се сеје крмни сирак), размаком између парцела 50 cm и размаком између блокова 1 m.

Семе се сеје на дубини од 3 до 5 cm, зависно од особина земљишта, његове влажности и крупноће семена.

Члан 7.

У току вегетације сорте која се испитује, евидентирају се:

- 1) датум сетве и датум ницања (преко 50% изниклих биљака);
- 2) датум метличења (преко 50% цветалих биљака);
- 3) датум кошења (први откос почетком метличења, а други шест недеља касније);
- 4) висина биљке (cm) – (мери се од основе до врха стабљике узетих из средњег реда непосредно пред косидбу);
- 5) полагање биљака.

Отпорност сорте на полагање утврђује се тако што се прати полагање биљака од метличења до косидбе и приказује се одговарајућом оценом од један (1) до девет (9), и то:

- 1) оцена 1 – значи да има од 75% до 100% полеглих биљака;
- 2) оцена 3 – значи да има од 50% до 75% полеглих биљака;
- 3) оцена 5 – значи да има од 25% до 50% полеглих биљака;
- 4) оцена 7 – значи да има до 25% полеглих биљака;
- 5) оцена 9 – значи да нема полеглих биљака.

Члан 8.

У току испитивања сорте у огледном пољу у односу на стандардну сорту утврђује се степен присуства болести и штеточина, с тим што извођачи огледа сами евидентирају врсту и степен присуства болести.

Оцењивање отпорности сорте која се испитује према болестима и штеточинама врши се одговарајућом оценом од један (1) до девет (9), и то:

- 1) оцена 1 – значи да има 75–100% оболелих биљака;
- 2) оцена 3 – значи да има 50–75% оболелих биљака;
- 3) оцена 5 – значи да има 25–50% оболелих биљака;
- 4) оцена 7 – значи да има до 25% оболелих биљака;
- 5) оцена 9 – значи да нема оболелих биљака.

Члан 9.

У току производне године извођач огледа по косидби сваке сорте у огледном пољу мерењем утврђује:

- 1) принос зелене масе (kg/парцели) за свако понављање;
- 2) принос суве материје (kg/парцели) за свако понављање.

На основу ових резултата израчунава се принос изражен у kg/парцели и kg/ha за све сорте у огледу.

Члан 10.

Сорта се испитује у лабораторији тако што се испитује хемијски састав зелене масе, односно садржај силових протеина, сирове целулозе, суве материје, масти, пепела, БЕМ, влакана.

За утврђивање хемијског састава зелене масе из става 1. овог члана узима се просечан узорак величине 0,5 kg непосредно после косидбе, из покошене масе са сваке парцеле, односно са сваког понављања, у другој години испитивања.

Узети узорци из свих понављања се измешају и из добијене масе узимају се два узорка величине по 1 kg за хемијске анализе и утврђивање суве материје.

Члан 11.

Извођач огледа по завршеном испитивању сорте на огледном пољу евидентира: назив извођача огледа; име и презиме лица одговорног за извођење огледа; локалитет на коме се изводи оглед; тип земљишта и садржај хранљивих материја у земљишту на коме се налази огледно поље; предусев; обављене агротехничке мере; податке из чл. 7, 8. и 9. овог правилника, као и друге податке који утичу на принос испитиване сорте (оштећења од штеточина, природних непогода и друго).

Извођач огледа по завршеном испитивању сорте у лабораторији евидентира податке из члана 10. став 1. овог правилника, као и назив извођача огледа, одговорно лице за извођење огледа и локалитет на коме се оглед изводи.

Подаци из става 1. и 2. овог члана саставни су део годишњих и коначних резултата испитивања.

Члан 12.

Различитост, униформност и стабилност сорте испитује се методом одређеном техничким упутством за тестирање различитости, униформности и стабилности сорте.

Члан 13.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број 110-00-00186/2014-09

У Београду, 23. децембра 2014. год.

Министар,

проф. др **Снежана Богосављевић Бошковић**, с.р.